

Олег Миколайович БАБІЙ

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності, Одеський національний економічний університет, Україна, e-mail: olegbabi@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0156-396X>

Катерина Сергіївна ТИМЧЕНКО

здобувач освітнього ступеня «магістр», Одеський національний економічний університет, Україна, e-mail: katiecatharina@ukr.net

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ВИНОРОБСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Бабій, О. М., Тимченко, К. С. Тенденції розвитку світового та українського ринку продукції виноробства в сучасних умовах // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць (ISSN 2313-4569); за ред. : М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2018. № 4 (68). С. 128–136.

Анотація. У статті на основі критичного огляду та аналізу літературних джерел досліджено тенденції розвитку світового та українського ринку продукції виноробства в сучасних умовах збільшення його споживання і зростання конкуренції зі сторони нових винних країн. Авторами досліджено експорт основних виробників вина і виявлено, що світовими лідерами з експорту вина є Франція, Італія, Іспанія, Німеччина та Португалія. Розглянуто основних світових імпортерів вина і виявлено, що провідними світовими виробниками виноградарства є США і Німеччина. Виноградарство та виноробство завжди були важливими видами економічної діяльності в Україні в цілому та, зокрема, в Одеському регіоні, на частку якого припадає понад 30% від загальних обсягів виробництва виноградарства країни. Саме тому авторами досліджено динаміку валового збору, площі та урожайності виноградарства в Україні та в Одеській області, обсяги переробки винограду на виноматеріали за регіонами, виробництво виноматеріалів за регіонами України. Виділено низку проблем виноробного ринку, таких як: зниження врожайності винограду; недостатність фінансування виноробного комплексу; недостатній догляд за насадженнями; високий рівень вартості матеріально-технічних ресурсів; надмірна розрідженість насаджень. Запропоновані основні напрями вирішення проблем виноробної галузі, основними з яких є: здійснення заходів щодо збільшення ємності ринку виноробної продукції з урахуванням потреб населення, його купівельної спроможності та максимальних експортних можливостей; здійснення заходів щодо забезпечення розвитку інфраструктури ринку виноробної продукції, диверсифікації каналів реалізації та забезпечення якості виноробної продукції, регулювання попиту і пропозиції, захисту ринку від імпортованих виноматеріалів та сировини низької якості. З'ясовано, що для української економіки на сучасному етапі розвитку найважливішим завданням є підвищення ефективності експортних можливостей щодо виноробної продукції, адже вона є якісною і має високу міжнародну конкурентоспроможність, що підтверджено як вітчизняними, так і іноземними експертами та споживачами.

Ключові слова: ринок виноробної продукції; виноробство; виноробна галузь; виробники вина; експортери вина; імпортери вина; урожайність; виноматеріали.

Олег Николаевич БАБИЙ

кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятия и организации предпринимательской деятельности, Одесский национальный экономический университет, Украина, e-mail: olegbabi@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0156-396X>

Екатерина Сергеевна ТИМЧЕНКО

соискатель образовательной степени «магистр», Одесский национальный экономический университет, Украина, e-mail: katiecatharina@ukr.net

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МИРОВОГО И УКРАИНСКОГО РЫНКА ПРОДУКЦИИ ВИНОДЕЛИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Бабий, О. Н., Тимченко, К. С. Тенденции развития мирового и украинского рынка продукции виноделия в современных условиях // Вестник социально-экономических исследований : сб. науч. трудов (ISSN 2313-4569); под ред. М. И. Зверякова (глав. ред.) и др. Одесса : Одесский национальный экономический университет. 2018. № 4 (68). С. 128–136.

Аннотация. В статье на основе критического обзора и анализа литературных источников исследованы тенденции развития мирового и украинского рынка продукции виноделия в современных условиях увеличения его потребления и роста конкуренции со стороны новых винодельческих стран. Авторами исследован экспорт основных производителей вина и выявлено, что мировыми лидерами по экспорту вина являются Франция, Италия, Испания, Германия и Португалия. Рассмотрены основные мировые импортеры вина и выявлено, что ведущими мировыми производителями вин являются США и Германия. Виноградарство и виноделие всегда были важными видами экономической деятельности в Украине в целом и, в частности, в Одесском регионе, на долю которого приходится более 30% общего объема производства виноградных вин страны. Именно поэтому авторами исследована динамика валового сбора, площади и урожайности виноградников в Украине и в Одесской области, объемы переработки винограда на виноматериалы по регионам, производство виноматериалов по регионам Украины. Выделено ряд проблем винодельческого рынка, такие как: снижение урожайности винограда; недостаточность финансирования винодельческого комплекса; недостаточный уход за насаждениями; высокий уровень стоимости материально-технических ресурсов; чрезмерная разреженность насаждений. Предложены основные направления решения проблем винодельческой отрасли, основными из которых являются: осуществление мероприятий по увеличению емкости рынка винодельческой продукции с учетом потребностей населения, его покупательной способности и максимальных экспортных возможностей; осуществление мероприятий по обеспечению развития инфраструктуры рынка винодельческой продукции, диверсификации каналов реализации и обеспечения качества винодельческой продукции, регулирования спроса и предложения, защиты рынка от импортных виноматериалов и сырья низкого качества. Установлено, что для украинской экономики на современном этапе развития важнейшей задачей является повышение эффективности экспортных возможностей по винодельческой продукции, ведь она является качественной и имеет высокую международную конкурентоспособность, что подтверждено как отечественными, так и иностранными экспертами и потребителями.

Ключевые слова: рынок винодельческой продукции; виноделие; производители вина; экспортеры вина; импортеры вина; урожайность; виноматериалы.

Oleg BABYII

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Enterprise Economics and Organization of Entrepreneurship, Odessa National Economic University, Ukraine, e-mail: olegbabii@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0156-396X>

Kateryna TYMCHENKO

Applicant of «master» educational degree, Odessa National Economics University, Ukraine, e-mail: katiecatharina@ukr.net

DEVELOPMENT TRENDS OF THE GLOBAL AND UKRAINIAN WINE PRODUCTS MARKET IN MODERN CONDITIONS

Babii, O., Tymchenko, K. (2018). Development trends of the global and Ukrainian wine products market in modern conditions. Ed.: M. Zveryakov (ed.-in-ch.) and others [Tendentsii rozvytku svitovoho ta ukrainskoho rynku produktsii vynorobstva v suchasnykh umovakh; za red.: M. I. Zvieriakova (gol. red.) ta in.], Socio-economic research bulletin, *Visnik social'no-ekonomichnih doslidzen'* (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, No. 4 (68), pp. 128–136.

Abstract. The tendencies of the world and Ukrainian market of wine-making products development in modern conditions of increasing its consumption and competition from new wine-making countries are investigated in the article on the basis of a critical review and analysis of literary sources. The author examines the major wine producers export and revealed, that the world leaders in wine exports are France, Italy, Spain, Germany and Portugal. The main world wine importers are considered and revealed, that the world's leading of grape wines producers are the USA and Germany. Viticulture and winemaking have always been important types of economic activity in Ukraine as a whole, and, in particular, in Odessa region, which accounts for more than 30% of the total production of grape wines of the country. That is why the author investigates the dynamics of the gross collection, the area and productivity of vineyards in Ukraine and Odessa region, the volume of grape processing on wine materials by regions, the production of wine materials by regions of Ukraine. The authors highlighted some challenges of the wine market, such as: a decline in grape yields; lack of funding of the wine complex; inadequate care of plantation; high costs of material and technical resources; excessive thinning of plantation. The main directions of the problem solutions in the wine sector are proposed: to make arrangements for wine market capacity increment taking into consideration the needs of population, their buying capacity and maximal export potential; implementation of measures for infrastructure development of wine market, regulation of supplies and demands, market protection from the import of wine and raw materials of low quality. It has been established that for the Ukrainian economy at the present stage of development, the most important

task is to increase the efficiency of export opportunities for wine products, because it is of high quality and has high international competitiveness, which has been confirmed by domestic and foreign experts and consumers.

Keywords: wine products market; winemaking; wine makers; wine exporters; wine importers; grape yields; wine materials.

JEL classification: L660; P230

Постановка проблеми у загальному вигляді. Виноробна галузь є перспективним напрямком розвитку економіки України, що обумовлено сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами і достатньою забезпеченістю трудовими та іншими ресурсами. Виноградарство та виноробство в Україні завжди були важливою галуззю агропромислового комплексу, яка суттєво впливає на рівень соціально-економічного розвитку регіонів. В період інтенсивного розвитку сучасного ринку виноробної продукції, де площі плодоносних виноградників зменшуються швидкими темпами, споживання вина збільшується, а конкуренція з боку нових винних держав зростає.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблеми розвитку світового та вітчизняного ринку продукції виноробства та виноградарства в нестабільних умовах сьогодення знайшли відображення у працях таких вітчизняних та зарубіжних авторів: В. М. Колесник, Д. О. Бельмак [1], Т. М. Радченко [2], Ю. О. Лупенко [3], О. Б. Каламан, А. С. Молчановська [4], Д. Шевченко [5], М. Ю. Симонова-Хітрова [6; 7], В. Дробиз [8].

Науковці В. М. Колесник і Д. О. Бельмак вважають, що Україна має значний потенціал експортної діяльності у секторі виробництва та переробки винограду. Проте проблема збільшення обсягів і підвищення стабільності виробництва виноградарсько-виноробної продукції є однією з ключових у національній аграрній політиці [1]. Т. М. Радченко зазначає, що в сучасних економічних умовах особливого значення набуває розгляд сучасних тенденцій розвитку світового ринку вина у зв'язку зі збільшенням його споживання, а також зростання конкуренції зі сторони нових винних країн. У ринкових умовах питання застосування світової та європейської практики в реалізації та просуванні вина, виявленні особливостей споживчого попиту залишаються недостатньо вивченими, а тому потребують подальших досліджень. Тенденції споживання вина у світі свідчать про те, що інтерес до цієї продукції зростає [2, с.70].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне науковим напрацюванням учених щодо теоретичних і практичних питань проблем розвитку ринку продукції виноробства та виноградарства, існує потреба в дослідженні сучасних тенденцій, проблем та перспектив розвитку світового та українського ринку виноробної продукції в умовах зростання міжнародної конкуренції.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз актуальних проблем та сучасних тенденцій розвитку світового та українського ринку продукції виноградарства, виявлення гострих питань у виноробній галузі України та визначення шляхів їх оптимального вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток виноградної та виноробної галузі притаманний для багатьох держав світу (табл. 1).

Таблиця 1

Споживання вина в країнах Європи та інших регіонах світу, млн. гектолітрів
(складено авторами за даними [9])

Країна	Роки		Відхилення, +/-
	2016	2017	
Європа			
Німеччина	20,0	20,3	0,3
Франція	30,2	28,1	-2,1
Італія	22,6	21,7	-0,9
Австрія	2,7	2,6	-0,1
Бельгія+Люксембург	3,1	3,0	-0,1

Продовження табл. 1

Данія	1,8	1,8	0
Іспанія	9,3	9,1	-0,2
Фінляндія	0,5	0,6	0,1
Велика Британія	12,8	12,7	-0,1
Греція	3,0	3,3	0,3
Угорщина	1,9	1,9	0
Ірландія	0,8	0,8	0
Португалія	4,6	4,5	-0,1
Нідерланди	3,6	3,5	-0,1
Швеція	2,0	2,1	0,1
Швейцарія	2,6	2,6	0
Всього	121,5	118,6	-2,9
Інші регіони світу			
США	29,0	30,1	1,1
Китай	17,4	16,8	-0,6
Південна Африка	3,6	3,7	0,1
Аргентина	10,0	10,3	0,3
Австралія	5,3	5,2	-0,1
Бразилія	3,3	3,5	0,2
Чилі	3,0	3,1	0,1
Всього	72,5	72,6	0,1

Основними лідерами світового виробництва виноробної продукції прийнято вважати Францію, Італію, Іспанію. Але у зв'язку з виходом на світовий ринок нових винних держав, таких як Китай, Туреччина, Південна Африка, значно складніше утримувати лідерські показники виробництва вина та виноробної продукції на світовому ринку, адже конкуренція з кожним роком зростає.

Світовими експортними лідерами виноробної продукції є Франція, Італія, Іспанія, Німеччина та Португалія, які за показниками світової статистики об'єднані в ТОП-5 (табл. 2).

Таблиця 2

Експорт основних виробників вина, 2016–2017 роки (складено авторами за даними [9])

Країна	Вартість, млн. євро		Відхилення, %	Обсяг, млн. літрів		Відхилення, %
	Роки			Роки		
	2016	2017		2016	2017	
Франція	19835,4	20467,7	3,2	7840,1	7812,1	−0,4
Італія	11789,8	13113,1	11,2	4660,0	5005,0	7,4
Іспанія	6133,3	6463,3	5,4	2424,2	2466,9	1,8
Німеччина	2475,6	2617,2	5,7	978,5	998,9	2,1
Португалія	1780,6	1897,9	6,6	703,8	724,4	2,9
Чилі	3510,1	3692,1	5,2	1387,7	1409,2	1,6
Австралія	3849,4	3503,5	−8,9	1521,5	1337,2	−12,1
США	2691,7	3075,4	14,2	1076,7	1173,8	9,0
Нова Зеландія	1942,8	2025,5	4,3	767,9	773,1	0,7
Аргентина	1799,4	1723,2	−4,2	711,2	657,7	−7,5
Південна Африка	1432,2	1621,5	13,2	566,1	618,9	9,3
Всього	57273,1	60200,8	5,1	22637,6	22977,4	1,5

Більшість країн-експортерів виноробної продукції спеціалізується на виробництві натуральних столових червоних та білих вин. Наприклад, лідерами у виробництві червоного сухого вина традиційно є Італія (Кьянті), Іспанія (Ріоха), Франція (Бордо, Бургундія), Аргентина, Чилі та Уругвай.

Серед основних країн-імпортерів виноробної продукції переважно є держави з високим рівнем життя. Але серед країн-імпортерів є також ті, що самі є провідними світовими виробниками виноградарських вин – США, Німеччина та ін. Це пояснюється, перш за все, особливостями споживання, не лише у безпосередній кількості на душу населення, але й у ціновому та асортиментному відношенні (табл. 3).

Таблиця 3

Основні світові імпортери вина, 2016–2017 роки (складено авторами за даними [9])

Країна	Вартість, млн. євро		Відхилення, %	Обсяг, млн. літрів		Відхилення, %
	Роки			Роки		
	2016	2017		2016	2017	
США	3934,9	3946,8	0,3	1162,4	1096,6	−0,6
Велика Британія	3925,9	3731,9	−5,2	1312,3	1303,2	−0,7
Німеччина	2418,9	2514,5	3,8	1525,7	1500,2	−1,7
Канада	1540,5	1523,7	−1,1	376,6	372,9	−1,0
Китай	1226,9	1170,7	−4,8	393,2	376,6	−4,4
Японія	1202,1	1155,8	−4,0	256,9	263,2	2,4
Нідерланди	887,0	881,7	−0,6	355,7	366,7	3,0
Швейцарія	921,7	949,2	2,9	188,1	182,8	−2,9
Росія	803,3	911,8	11,9	484,3	492,2	1,6
Бельгія	961,2	975,8	1,5	313,4	314,0	0,2
Данія	504,1	545,5	7,6	187,6	201,7	7,0
Франція	624,9	648,3	3,6	581,7	524,1	−11,0
Швеція	543,8	590,4	7,9	203,5	207,7	2,0
Інші	5464,9	5698,5	4,1	2128,5	2217,2	4,0
Всього (імпорт)	24992,1	25244,5	1,0	9485,1	9419,2	−0,7

Як свідчать дані табл. 3, основними ринками збуту в 2017 році для виноробів всього світу є США, Велика Британія, Німеччина, Канада і Китай, що становить за вартістю більше половини від загального обсягу світового імпорту в євро і 49% від загального об'єму в літрах. На ринки США, Великої Британії, Німеччини, Канади і Китаю припадає 12,9 млрд. євро і 4,6 млрд. літрів відповідно. Проаналізувавши імпорт виноробної продукції, можна зробити висновок про те, що за обсягами поставок лідером є Німеччина, а за вартісним вираженням імпортованої продукції лідирує США, тоді як Німеччина займає лише третю позицію.

У свою чергу, Україна має достатній потенціал для розвитку галузі і виробництва дійсно якісної виноробної продукції. Варто зазначити, що на українському ринку функціонує близько 40 виробників вина, основні потужності яких знаходяться на Півдні країни та Закарпатті.

Виробництво високоякісного вина за останні роки зростає, що відкриває майбутні перспективи для цієї продукції. Тенденції розвитку винного ринку останнього десятиріччя показують, що збільшення виробництва вина сприяє як збільшенню реалізації вина на внутрішньому ринку, так і зростанню експорту, хоча у середньому експорт демонструє повільнішу динаміку, ніж внутрішній попит [1].

Варто зазначити, що конкуренція на ринку жорстка, оскільки вітчизняним виробникам доводиться боротися за лояльність споживача, пропонуючи не лише високу якість, але і доступну ціну.

У цій ситуації конкурентною перевагою вітчизняних підприємств має стати помірна ціна та висока якість винопродукції.

Інтеграція України до Світової організації торгівлі, незбалансована державна політика у цій сфері призвели до неспроможності виноградарських та виноробних підприємств ефективно працювати у жорсткому конкурентному середовищі. Як наслідок, в Україні протягом багатьох років спостерігається стійке скорочення площі виноградників (табл. 4) та зростання імпорту виноробної продукції.

Таблиця 4

Динаміка валового збору, площі та урожайності виноградників в Україні та в Одеській області (складено авторами за даними [10; 11])

Рік	Площа виноградників (в плодоносному віці), тис. га		Урожайність, тонн/га		Валовий збір винограду, тис. тонн	
	Україна	Одеська область	Україна	Одеська область	Україна	Одеська область
1990	143,3	55,1	5,83	6,12	835,7	337,6
2000	99,4	40,3	5,17	5,00	513,8	201,4
2009	70,9	30,2	5,86	5,11	415,3	154,2
2010	71,0	30,3	6,60	6,80	468,7	206,1
2011	67,6	28,0	6,03	6,25	407,9	175,1
2012	65,2	27,2	6,02	6,11	403,2	173,8
2013	65,1	26,9	5,98	6,05	399,7	172,5
2014	64,9	26,5	5,93	5,95	397,8	172,1
2015	64,7	26,3	5,94	5,43	396,7	171,9
2016	64,5	26,1	5,95	5,42	395,6	170,5
2017	64,3	25,9	5,97	5,41	394,9	169,8

Таким чином, із табл. 4 видно, що площа виноградних насаджень (в плодоносному віці) як в Україні в цілому, так і в Одеській області у 2017 році скоротилася майже вдвічі порівняно з 1990 роком, і склала 64,3 та 25,9 тис. га відповідно (всі категорії господарств). Це пояснюється тим, що з 2000 року в господарствах з товарним виробництвом винограду розкорчовано виноградників значно більше, ніж було посаджено. Урожайність порівняно з потенційно можливою майже вдвічі нижча (у 2017 році по Україні в цілому – 5,41 тони з гектару, по Одеській області та значно коливається в окремі роки).

Динаміка переробки винограду, як і обсягів вироблення виноматеріалів коливається в різні роки, і лише в 2017 р. показники досягають деякого зростання. Україна в 2017 році переробила на виноматеріали 270,9 тис. тонн винограду – на 7% більше, ніж у 2016 році. За даними Державної служби статистики України, в 2017 році підприємства Миколаївської області скоротили переробку винограду на 19,2% – до 82,2 тис. тонн, Одеської – збільшили на 24,3% – до 151 тис. тонн, Херсонської – на 30,3% – до 33,4 тис. тонн (табл. 5) [10].

Таблиця 5

Перероблення винограду на виноматеріали за регіонами у 2017 році
(складено авторами за даними [10])

Регіон (область)	Перероблено винограду на виноматеріали		Із загальної кількості винограду, переробленого на виноматеріали, т		Середня ціна купівлі винограду	
	тонн	у % до 2016	власно вироблений	куплений	грн за тону	у % до 2016
Україна	270850,2	106,7	42335,8	228514,4	5883,4	103,4
Миколаївська	82189,7	80,8	5603,6	76586,1	4517,0	104,1
Одеська	150994,6	124,3	25281,4	125713,2	5603,4	93,4
Херсонська	33382,0	130,3	–	–	11517,8	106,3

Переробка винограду на виноматеріали за сортами характеризується такими даними (табл. 6).

Найбільш поширеними сортами винограду для переробки є «Аліготе» і «Шардоне» – відповідно 9,7 та 19,7% у загальному обсязі переробленого винограду.

Таблиця 6

Переробка винограду на виноматеріали за сортами у 2017 р.
(складено авторами за даними [10])

Найменування сортів винограду	Перероблено винограду на виноматеріали, тонн		у % до 2016	Із загальної кількості винограду, переробленого на виноматеріали, тонн	
	2017	у % до загального підсумку		власно вироблений	куплений
Перероблено винограду за сортами – усього	270850,2	100,0	106,7	42335,8	228514,4
Аліготе	26216,9	9,7	120,0	5855,3	20361,6
Бастардо магарацький	8008,8	3,0	137,7	1673,2	6335,6
Каберне Совіньйон	24980,8	9,2	70,4	5897,7	19083,1
Мерло	11599,3	4,3	85,5	2730,8	8868,5
Мускат	17881,8	6,6	104,4	2498,1	15383,7
Піно (білий, чорний, сірий)	13281,0	4,9	98,2	1701,7	11579,3
Рислінг (рейнський, італійський)	12764,9	4,7	114,2	4353,4	8411,5
Ркацелі	13638,9	5,0	118,1	1090,6	12548,3
Первенець Магарача	4753,4	1,7	326,4	220,0	4533,4
Сапераві (північний)	9414,4	3,5	89,5	1884,2	7530,2
Совіньйон (білий, зелений)	11733,9	4,3	111,4	1136,4	10597,5
Трамінер рожевий	3513,2	1,3	94,0	46,3	3466,9
Фетяска (Леанка)	2699,6	1,0	89,3	543,4	2156,2
Шардоне	26264,0	9,7	92,8	6542,3	19721,7

Виробництво виноматеріалів за регіонами характеризується такими даними (табл. 7).

Таблиця 7

Виробництво виноматеріалів за регіонами України в 2017 році
(складено авторами за даними [10])

Регіон (область)	Обсяг вироблених виноматеріалів	у % до 2016	із них					
			для шампанського та ігристих вин	коньячні	столові	кріпліні	для закладки на витримку столові	інші
Україна	18721323,0	112,5	4978175,2	3985389,4	8654497,2	842548,8	69350,8	191361,6
Миколаївська	6385510,0	89,4	2070926,9	1148648,2	2760828,1	405106,8	–	–
Одеська	9811877,6	132,5	2782726,9	2534989,7	4279762,6	172801,8	40398,5	1198,1
Херсонська	2183154,8	124,2	124521,4	301751,5	1291583,9	–	–	190163,5

Переробка винограду на виноматеріали в країні за результатами 2017 року збільшилася на 12% порівняно з 2016 роком. Відзначається, що найбільше зростання цього показника зафіксовано в Одеській і Херсонській областях – на 32,5% і 24,2% відповідно.

На сьогодні можна виділити низку проблем виноробного ринку: 1) зниження врожайності винограду; 2) недостатність фінансування виноробного комплексу; 3) недостатній

догляд за насадженнями; 4) високий рівень вартості матеріально-технічних ресурсів; 5) надмірна розрідженість насаджень. Внаслідок цього спостерігається зменшення виробництва і реалізації української виноробної продукції, зниження її експортних поставок. Вважаємо, що головна з них – українське виноробство продовжує нестримно скорочуватися, темпи старіння і розкорчовування лози перевищують темпи посадки, внаслідок чого площі виноградників за останні роки в Україні значно зменшилися.

Основними завданнями на шляху до вирішення проблем виноробної галузі є: здійснення заходів щодо збільшення ємності ринку виноробної продукції з урахуванням потреб населення, його купівельної спроможності та максимальних експортних можливостей; здійснення заходів щодо забезпечення розвитку інфраструктури ринку виноробної продукції, диверсифікації каналів реалізації та забезпечення якості виноробної продукції, регулювання попиту і пропозиції, захисту ринку від імпорتنих виноматеріалів та сировини низької якості; поступове зниження імпорту виноматеріалів і налив вина з одночасним розвитком вітчизняної сировинної бази на основі впровадження інноваційно-інтенсивних технологій виробництва винограду, які забезпечують його ефективність за рахунок зростання врожайності виноградних насаджень та підвищення якості виноробної продукції; удосконалення механізму надання державної підтримки виноградному комплексу та забезпечення розвитку виноробства з урахуванням вимог СОТ; розробка галузевої нормативної і технологічної документації, яка відповідає положенням та вимогам ЄС за рахунок коштів, передбачених на наукові дослідження; інноваційно-інвестиційне зміцнення матеріально-технічної бази виноградно-виноробного комплексу, впровадження екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій виробництва вин.

Висновки і перспективи подальших розробок. Україна має всі можливості для того, щоб посісти одне з провідних місць на європейському та світовому ринках виноробної продукції. Вітчизняні вина на закритих дегустаціях доводять те, що чимало їх не поступаються за якістю світовим виробникам – Франції, США, Німеччині, Італії, Чилі. Виноробство в Україні може стати одним із потужних джерел наповнення державного бюджету. Виноробна продукція має високу міжнародну конкурентоспроможність, що підтверджено як вітчизняними, так і іноземними експертами та споживачами. Тому, підвищення ефективності експортних можливостей виноробних підприємств є важливим для економіки України.

Перспективами подальших розробок є оцінка конкурентоспроможності українських компаній на світовому ринку виноробства.

Література

1. Колесник В. М., Бельмак Д. О. *Оцінка привабливості зовнішніх ринків виноробної продукції* // Ефективна економіка : електрон. наук. фахове вид. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=748> (дата звернення: 09.10.2018).
2. Радченко Т. М. *Україна в сучасних тенденціях функціонування світового ринку винопродукції* // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського. Серія : економічні науки. 2015. № 1. С. 70–76.
3. Лупенко Ю. О. *Сучасні тенденції розвитку ринку продукції виноградарства в Україні*. URL: <http://wineofukraine.com/index.php/455-market-trends-2017.html> (дата звернення: 11.10.2018).
4. Каламан О. Б., Молчановська А. С. *Тенденції розвитку світового та українського ринку продукції виноробства в сучасних умовах* // Економіка харчової промисловості. 2016. Т. 8. Вип. 2. С. 3–8.
5. Шевченко Д. *Мировой рынок вина*. URL: https://inventure.com.ua/analytics/investments/mirovoj_gynok_vina (дата звернення: 12.10.2018).
6. Симонова-Хитрова М. Ю. *Международная торговля вином и региональные рынки* // Российский внешнеэкономический вестник. 2015. № 10. С. 116–125.
7. Симонова-Хитрова М. Ю. *Современные тенденции развития мировой винодельческой отрасли и рынка вина*. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-tendentsii-razvitiya-mirovoy-vinodelcheskoy-otrasli-i-rynka-vina> (дата звернення: 16.10.2018).

8. Дробиз В. Состояние и перспективы развития мирового рынка вина // Центр исследований федерального и региональных рынков алкоголя (ЦИФРРА). URL: <https://alcoexpert.ru/itnews/35199-sostoyanie-i-perspektivy-razvitiya-mirovogo-rynka-vina.html> (дата обращения: 18.10.2018).
9. Світовий ринок вина в 2015–2017 році. URL: <https://fortwine.ru/journal/vintazhi/534> (дата звернення: 19.10.2018).
10. Державна служба статистики України : сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 23.10.2018).
11. Головне управління статистики в Одеській області : сайт. URL: <http://www.od.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 25.10.2018).

References

1. Kolesnyk, V. M., Belmak, D. O. *Estimation of attractiveness of external markets for wine products* [Otsinka pryvablyvosti zovnishnikh rynkiv vynorobnoi produktsii], Efektyvna ekonomika: elektronne naukove fakhove vydannia, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=748> [in Ukrainian]
2. Radchenko, T. M. (2015). *Ukraine in modern trends of the functioning of the world wine market* [Ukraina v suchasnykh tendentsiakh funktsionuvannia svitovoho rynku vynoproductsii], Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu im. V. O. Sukhomlynskoho, Seriya: ekonomichni nauky, No. 1, s. 70–76 [in Ukrainian]
3. Lupenko, Yu. O. *Modern trends of the wine production market development in Ukraine* [Suchasni tendentsii rozvytku rynku produktsii vynohadarstva v Ukraini], available at: <http://wineofukraine.com/index.php/455-market-trends-2017.html> [in Ukrainian]
4. Kalaman, O. B., Molchanovska, A. S. (2016). *Development trends of the global and Ukrainian wine products market in modern conditions* [Tendentsii rozvytku svitovoho ta Ukrainskoho rynku produktsii vynorobstva v suchasnykh umovakh], Ekonomika kharchovoi promyslovosti, T. 8, Vyp. 2, s. 3–8 [in Ukrainian]
5. Shevchenko, D. *The world wine market* [Mirovoy rynek vina], available at: https://inventure.com.ua/analytics/investments/mirovoj_rynok_vina [in Russian]
6. Simonova-Khitrova, M. Yu. (2015). *International wine trade and regional markets* [Mezhdunarodnaya trgovlya vinom i regionalnye rynki], Rossiyskiy vneshneekonomicheskii vestnik, No. 10, s. 116–125 [in Russian]
7. Simonova-Khitrova, M. Yu. *The modern trends of the world wine industry development and wine market* [Sovremennye tendentsii razvitiya mirovoy vinodelcheskoy otrasli i rynka vina], available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-tendentsii-razvitiya-mirovoy-vinodelcheskoy-otrasli-i-rynka-vina> [in Russian]
8. Drobiz, V. *The state and perspectives of the world wine market development* [Sostoyanie i perspektivy razvitiya mirovogo rynka vina], Tsentr issledovaniy federalnogo i regionalnykh rynkov alkogolya (TSIFRRA), available at: <https://alcoexpert.ru/itnews/35199-sostoyanie-i-perspektivy-razvitiya-mirovogo-rynka-vina.html> [in Russian]
9. *The world wine market in 2015–2017* [Svitovyi rynek vyna v 2015–2017 rotsi], available at: <https://fortwine.ru/journal/vintazhi/534> [in Ukrainian]
10. *State Statistics Service of Ukraine: site* [Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy: sait], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
11. *The Main Statistics Department in Odessa region: site* [Holovne upravlinnia statystyky v Odeskii oblasti: sait], available at: <http://www.od.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]